

Çorum bölgesine aid bazı manzaralar :

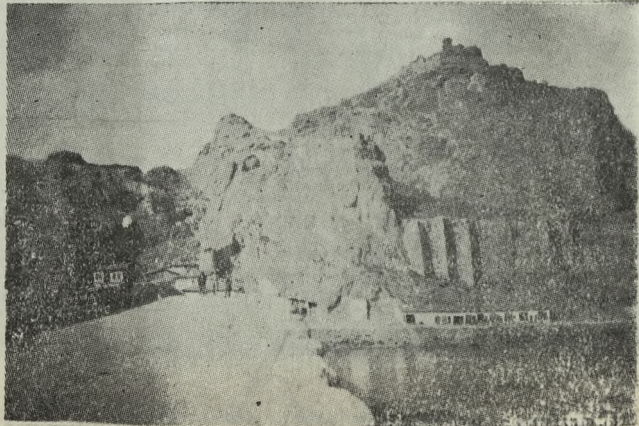
Osmancık köprüsünden
Kızılırmağın görünüşü

Çorumda 23 Nisan
bayramına aid diğer
bir görünüşü

Osmancık kalesinin
köprüden görünüşü

ÇORUMLU

Halkevi Dil, Tarihve Edebiyat
komitesi çıkarır

Yıl: 1

15 Haziran 938

Sayı: 3

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — İnkılâp vazifeleri	Abidin Varan 73
2 — Çorumda Beyler Çelebi	Neşet Köseoğlu 75
3 — Çorumda eskimışan âdetleri	Ş. H. Koçak 79
4 — Çorumda Cerid aşireti	Neşet Köseoğlu 86
5 — Çorumlu Maniler	Eşref Ertekin 89
6 — Onuncu asırda Çorum	H. T. Dağlıoğlu 97
7 — Çorumda köy adları	Neşet Köseoğlu 99
8 — Bir aylık Çorum havadisleri	* 103
9 — Çorumun Tarih Belgeleri	*
10 — Vesikalar : (ilâve)	
I. Beyler çelebi vakfiyesi	
II. Çorumda Ali paşa hamamına aid üç vesika..	
III. Canfeda oğluna aid sicil ka- yitleri ve fermanları	

ÇORUMLU

Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat
komitesi çıkarır

Yıl : 1 15 Haziran 938 Sayı : 3

İnkılâp Vazifeleri

Abidin Varan

Halkevlerinde başarılması icabeden mühim vazife bütün vatandaşlara milliyet hissini ve Türklük zevkini vermek ve tattırmaktır. Bunun için evvelâ eski zamandaki kendiliğimizden bihaber olarak yaşadığımız devirlerle bu günkü ve belki de tabîî görmeğe alıştığımız için esas farkları gözümüzden kaçan yaşayış tarzımızı afakî bir şekilde mukayese edersek esaslı neticeler elde edebiliriz.

Evvelce yurdda çalışma faaliyetleri taksim edilmiş bir şekilde değildi. Denebilir ki her kes ikiye ayrılmış bir vaziyette idi. Bunların içerisinde üçüncü bir sınıf daha vardı ki bu da iki sınıf arasında mutavassıt bir halde ve her türlü ahlaksızlığı kendince mübah görerek bütün menfaati

kendi nefislerine hasretmek isteyenlerdi. Bu tip insanlara zamanımızda da ve her yerdə tesadüf olunabilir. Bunlar için en büyük mabud paradır. En ufak bir para mukabilinde en büyük fenalıkları irtikâptan bir an bile çekinmezler. Hemcinslerine karşı fenalık yapmaktan vahşi bir zevk bile duyarlar. Bu tip insanların töremesi için denebilir ki saltanat idaresi büyük bir kaynak vazifesini görmüştür. Bu sınıfın şımarttığı ve bofboflandırdığı zimamdar denilen eski idarenin koda-manları her ne pahasına olursa olsun memlekette kendi varlıklarını ve sefahetlerini devam ettirmek için her çareye baş vurarak her türlü haksızlığı, zulmü caiz görürlerdi. Bunların nazatında kendilerinden gayri inşan ve hem-

şeri vasfına lâıyk kimse yoktu. Kendi konaklarında, kendi saraylarında fuhuş ve sefahet içinde yüzen bu bedbahtların gözleri içtikleri şarabın himarı ile bir türlü açılmaz ve hiç bir zaman doğruyu göremezlerdi. Bu mahdud zümre haricinde kalan bütün hemşehriler her türlü varlıklarını başkalarına vermek ve yine aç ve sefil kalmak, hastalıklarla devasız uğraşmak, tabiatın şiddetlerine karşı hiç bir vasıtaya malik olmamak; işte bütün kader ve tecelli bundan ibaret ve zavallılar bir tevekkül-efsanesi içinde bu tahammül olınmaz hayata sabir ediyorlardı. O zaman hükümet denilen nesne adeta harağ-güzar ve her kesin malına ve hatta canına ve hatta sultanların ve bir çok kumandanların behimî hislerini tatmin için ırızlarına bile musallat olmaktan geri kalmayan bir heyûlâ idi.

Bu eski hayatın en kaba taslak bir çerçevesi. Şimdi ise hayat şartlarımız ve yaşayışımız nedir? Bunu kısa düşünsek aradaki dehşetli farktan ürkmemek kabil değildir. Bu gün hepimiz çalıştığımızı ve çalışarak kazanabileceğimizi biliyoruz. Bunu kazandıktan sonra nerelere ve nasıl sarf edeceğimize de az çok aklımız eriyor. Ve hiç bir kimse bizim

ferdî kazancımıza her hangi bir bahane ile musallat olamaz, bunu da biliyoruz. Hükümet bizi haraca bağlayan bir âfet değil, bilâkis bizi koruyan, menfaatlerimizi himaye eden bir şefkat kaynağıdır. Biliysruz ki muhtelif şekillerde verdiğimiz vergiler yine döne dolaşa muhtelif şekillerle bizim elimize geçiyor. Memleketin her yanında hummalı bir çalışma ve ilerleme var. Bunlar elle tutulur ve gözle görülür derecede barizdir. Bir vatandaşın canı değil, sıhhatinin tehlikeye girmesi bile hükümetin en titiz davrandığı ve üzerinde ısrarla ağraştığı meselelerdendir. Ve biliyoruz ki her kesin iffeti hükümetin üzerinde pek hassas davrandığı bir mevzudur. Bütün bunları vücude getirmek için sarf edilen emekleri ve bunların vücuda gelmemesini temin için ika olunan manileri yımağa harcanan kuvvetlerin büyüklüğünü anlamak için uzun bir tetkika ihtiyaç yoktur. Bunları bize kazandıran Ulu Önder Atatürk ve onun çalışma arkadaşlarının bu en ufak gibi görünen meselede bile sarf ettikleri mesayii düşündükçe buna hayran kalmamak ve içten gelen minnet ve şükran duygularını saklamak bir küfrani nimet olur.

Çorumda Beyler Çelebi ve Muzaffer paşa camii menberi

Neşet Köseoğlu

Çorumda halk arasında tabakhane camisi ve bilgilileri arasında da Muzafferpaşa camii (1) diye anılan bir cami ve medrese vardır. Bu gün etrafındaki medreselerin yeri arsa halindedir. Cami de bir kaç defa en son kapısındaki kitabeye göre (1258 H.) de Hacı vaiz oğlu Ali tarafından esaslı tamir gördüğü için bir eskiliğe delâlet edecek bir kaç penceresile çok kıymetli bir menberinden başka bir şey kalmamıştır. Caminin ilk defa ne zaman yapıldığı hakkında elde ettiğimiz vesikalar arasında bir işarete tesadüf edemedik. Yalnız medresenin yapıldığı tarihi tahminî olarak tayin etmek kabil olabilecektir. Birinci sayımızda menberin iki fotoğrafını neşretmiştik. Resimlerinde de görüleceği veçhile etrafı yazılarıyla ve Selçukî zamanlarına aid olduğunu tahmin ettiğimiz bazı şekillerle süslenmiştir. Şekiller daha evvelden kesilerek hazır-

[1] Evliya çelebi de seyahatnamesinde (Bey camii) diye yazar. Demekki (1050) tarihlerine kadar bu adla anılıyormuş. Bu günkü adları sonradan verilmiştir.

lanmış ve üzerine çakılmıştır. Yazılar ise oymadır. İki yanındaki kapuların üzerinde de yazı varsa da bunlarla beraber diğer yazılar bir takım dua ve hadislerden ibarettir.

Yine resimde görüleceği veçhile menberinin esas kapısı üzerinde güzel bir sülüs ile yazılmış iki yazı vardır ki bu menberin kimin tarafından yaptırıldığını göstermektedir. Bu ibareyi okuyabildiğimiz gibi aynen aşağıya yazıyoruz. (2)

1 — قال عليه السلام اذا رأيت الرجل يتعاصر هذا المسجد والمنبر فاشهدوا له بالايمن بل فاصدق به
2 — باب الخير والحسنات ملك المولى الوزير في العرب والعجم مظفر الدين بكار حاجي اعظم الله قدره بمجلا له.

Birinci satır bazı ilâvelerle bir hadise benzemektedir. (3) Bulduğumuz aslına göre (Hâza, vel-minber, belfasdak, bihi) kelimeleri fazladır. Esasen bu kısım bizi alâ-kadar etmemektedir. Bu kitabenin bizi ilgilendiren yeri ikinci satırdır.

[2] Fotoğrafı da ikinci sayıda görülebilir.

[3] Aslı (Camiüssagir) de vardır.

Burada Muzaffereddin beyler çelebi adı vardır. Menberin bu zat tarafından hayır olarak yaptırıldığı ibreden anlaşılmaktadır. Menberin hiç bir tarafında yapıldığı tarihi gösteren bir yazıya tesadüf edilememiştir.

Çorumda evkaf kayıtlarını tetkik ederken vakfiyelerin kayıtlı bulunduğu defterin (62) sıra numarasında yazılı ve 848 tarihli bir vakfiye (4) gördük. Bunda beyler çelebi bir elemirülmerhum hacı çelebi adında bir zat tarafından Abdalata zaviyesine Çorumun Bügdüz, Hocaköy, Kılıçveran karyelerile yine kılıçveran köyünde Ahi Hacı bey zaviyesine aid Yakacık, Kazkurt karyelerindeki nisif hissesini terketmiştir. Vakfiye 848 tarihinde Çorum kadısı olan Lütfullah bin Abdülvasi ve vakfin sıhhati de Amasya kadısı Abdürrahman bin Mehmed elmuslihî tarafından tasdiklidir.(5)

[4] Sureti bu sayımızın vesika kısmındadır.

[5] Bundan başka Abdalata zaviyesine (822, 826, 884) tarihlerinde de başkaları tarafından da bu zaviyeye vakıflar yapılmıştır. Bunlar da Çorum evkaf dairesinde kayıtlıdır. Abdalata zaviyesi Çorumda aynı adla anılan köydedir. Muslih zade Amasyada bir sülâledir. Bunun asıl adı Nizameddin Abdürrahmandır. (848) de mazul iken tekrar Amasya kadısı oldu. Kardeşi Zülfikar çelebi Sivas kadısı oldu.

Beyler çelebi adı okuduğumuz tarih kitaplarında geçmemektedir. Yalnız Amasya tarihi muhtelif münasebetlerle bu adı yazmaktadır.

1 — (Şimdiki Çorum vilâyetine hâkim olan emiri kebir Şerefeddin Osman bin Gazi Mehmed bey 'Osmancık kalesinde otururdu.) (6)

2 — (Bu Osman bey, Amasya valisi Şadi beyin vakfiyesinde Beyler çelebi diye mezkûr ve kendi vakfiyesinde Essultan el-gazi Şerefeddin Osman diye mes-turdur. Osmancıkta Beyler çelebi camisi, Çorumda bey camii bu Osman beyin eseri hayırındır) (7)

3 — (Osmancık ve Çorumlu emiri beyler oğlu Sarimiddin Ahmed bey bini Abdullah bey.) (8)

Bundan başka iki kardeşi daha vardır. (853 H.) de azledildi. (854 H.) de yine kadı oldu. (860 H.) muharren inde öldü. Yerine oğlu Şemseddin Mehmed çelebi kadı oldu (A. T. C. 3. S. 224) Bu vakfiyeyi tescil ederken bu gibi vakfiyeleri tahkika memur olduğunu da kaydediyor. (850 H.) Recep tarihli emirülümera Murad ve Mürüvvet bin Hamdi bey ve (841 H.) tarihli Çorumda Çöplü bey - Çorumda oturduğu mahalleye adı verilmiştir. - Vakfiyelerinde de imzası görülmüştür. Bu son vakfiyede Çorum kadısı Lütfullah bini Abdülvasin de imzası vardır.

[6] Amasya T. C. 3. S. 70. takriben 725 H. tarihlerindedir.

[7] A. T. C. 3. S. 10. not.

[8] A. T. C. 3. S. 70. takriben 764 H. tarihlerindedir.

4 — (Beyler oğlu Ahmed bey bu esnada maktul olduğundan yerine Şad geldi paşa tarafından genç oğlu Muzaffereddin Mahmud çelebi Osmancığa emir tayin edildi.) (9)

5 — (Kendisini Bayezid tarafından mahsup bir emir sayan Beyler oğlu Mahmud beyi Osmancıktan kaldırıp Tokada gönderdi. Yerine biraderi Abkullah beyi Osmancık emiri yaptı.) (10)

6 — Çelebi Mehmed Amasyaya geldiği zaman 801 de Osmancık emiri beyler oğlu Mahmud bey idi. (11)

7 — (Ancak Osmancık emiri Koca Mahmud bey Tokada kaldırılıp yerine birader zadesi Hasan bey bini Abdullah çelebi tayin edildi.) (12)

8. — Amasya tarihi yıldız oğulları hakkında izahat verirken Beyler çelebi zade Mehmed paşa bin Mahmud çelebi vakfiyesindeki bu ismi de kaydetmektedir. (13)

9 — Beyler çelebi bin Hacı çelebi vakfı(defteri sultanîye)kay-

(9) A. T. C. 3. S. 72. takriben 765 H. tarihlerindedir.

(10) A. T. C. 3. S. 129.

(11) A. T. C. 3. S. 158.

(12) A. T. C. 3. S. 174. Çelebi Mehmed tarafından 806 da.

(13) A. T. C. 3. S. 100.

dedildikten sonra (1142 H.) tarihinde çıkarılan güzel bir siyakat yazısıyla yazılmış surette bu isim aynen yazılıdır. (14)

10 — Amasya tarihinin Beyler çelebi dediği Şerefeddin Osmanın (737 H.) tarihli vakfiyesinde vakfeitiği arazinin (848 H.) tarihli vakfiyede adı geçmektedir. Buna nazaran esas arazi sahibinin başka beyler çelebi olması ihtimal dahilindedir. Netekim elimizde aslı bulunan (1131 H.) şaban 21 tarihli bir fermanla Tokatta Beyler çelebi sülâlesinden olduğunu iddia eden Sinan bey kızı Şerife, Fatmanın bu araziye tesahup etmek istemesi üzerine resmî kayıtlarda yapılan tetkikten biri Tokada, biri Çorumda, biri Osmancıkta olmak üzere üç Beyler çelebi adlı adamlar bulunmasına binaen Şerifenin hangisinin varisi olduğu anlaşılamamış olduğunu ve sahibi evveli bulunan sabık Çorum müftüsü Elhac Mustafaya Çorumda Camii kebirde tedaris şartile verilmesi lâzım geldiğini emretmektedir.

11 — Yine ruzname defterinden alınmış (1253 H.) tarihli bir vesikaya göre Tokatda da Beyler çelebi evlâdından Mehmed paşa sülâlesinden Fatma hatun

(14) Bu vesikanın fotoğrafı da elimizdedir.

diye, bir kayıt vardır. (8 sayılı malûmat ile bu karşılaştırılmalıdır.)

12 — Aynı defterden alınmış (1127 H.) tarihli diğer bir vesikada Çorumda Beyler çelebi türbesine vakfedilen yerlerden bahsediliyor. Fakat Çorum, esas ad silinerek yerine yazılmış. Bu suretle Çorumda olduğu iddia edilen Beyler çelebi türbesin Çorumda olması ve üç beyler çelebi olduğu rivayetlerine inandırmıyacak bir vaziyet ihdas etmiştir. Bu tahrifin aile ile mütevelliler arasında tehdüd eden ihtilâftan doğduğu anlaşılıyor.

Amasya müellifinin Beyler çelebi dediği Şerefeddin Osmanın geçen sayımızda neşrettiğimiz vakfiyesi (737 H.) tarihli dir. (15)

Bu sayımızın vesika kısmında neşrettiğimiz vakfiyenin tarihi ise (848 H.) dir. Aynı zamanda Amasya tarihinin (C. 3. S. 70) deki izahına göre Osmanın babası Gazi Mehmeddir. Bizim bahsettiğimiz vesikada da adı

(15) Bu vakfiyenin tercümesi iki sayılı dergimizin vesika kısmındadır. Osmancık kadısı Süleyman adında birisi tarafından yazılmıştır. Bir sureti de Çorum evkaf dairesindedir. Aslı da sülâlesi elindedir. Bir çok yer adları buna göre tashih edilmiştir.

Hacı çelebi olarak görülüyor. Tarihlerde ve baba adlarındaki bu tehalûf bizi bunların aynı adam olduğunda tereddüde düşürmektedir. Amasya tarihi babasının Gazi Mehmed olduğunu bildiren bir mehzaz göstermiyor. (737 H.) tarihli vakfiyesinde Essultan kelimesi yoktur. Aslında ve tercemesinde sadece Ebülmeali Osman elgazi diye yazılıdır.

Bobaları bir dahi olsa tarih tefavütü aynı şahıs olmasına imkân bırakmıyor. Bu malûmata göre Çorumda Bey camii ve memberinin inşa tarihlerini, ele yeni bir vesika geçinceye kadar (737 H.) ve (843 H.) tarihlerinden hangisi olabileceğini tesbit etmek pek müşkül olacaktır. Bununla beraber (848 H.) tarihli vakfiyede Çorumda Muzaffer paşa camisine bir şey vakfetmediğine göre bu caminin Osmancıklı Beyler çelebiye aid olması ihtimali daha galip olduğunu da söylemek isteriz.

Çorumda nişan âdetleri

Ş. H. Koçak

Kızda itirazsız ve hoşça dünürücü olduklarını bilmediği bu misafirleri kapuya kadar savuşturursa bu kızın gelen dünürçülerin oğullarına Allahın yazdığı kız anasınca anlaşılması olur.

Eğer kız anası dünürçüleri beğenmezse kızını yollamaz, kendisi misafirleri yollar. O zaman dünürçüler kızanasının bu işe pek gönlü olmadığını anlarlar.

Dünürçüler kız anasının veya kızın halinden pek beğenmediklerini hissedersen işi gizli tutarak soranlar bile olsa evde bulamadıklarını veya gidemediklerini söyleyerek işi örtbas ederler.

Kız beğenildiği ve anasının da kızı vermeğe niyeti olduğu hissedildiği takdirde oğlan anası işi kocasına açar. Oğullarının fikri kız kardeşi veya ağabeyisi veya bu ayardeki yakınlarına sorulur. Ve oğlana kız bilhassa kadınlardan tarafından şu suretle ve buna benzer benzetişlerle öğülür.

— . . . Orta boylu, kara kalem kaşlı, Amasken erik gözlü, elma gibi kıpkırmızı yanaklı, pamukla kan al . . . Bir kirpikler var

süpürge gibi yanğını döğüyor . . . Eli, ayağı ufacık mı ufacık . . . İncecik parmaklarına incecik kaşlı (taşlı) yüzükler öyle yaraşır ki . . . Saç üzüm karası, selvi gibi halçasını (kalçasını) küt küt döğüyor. Selvi gibi . . . Bir bel var ipincecik . . . Yüzü ayna, ay parçası . . . Kudretten allıklı, aklıklı . . . Hoka gibi ağız . . . İnsan yüzüne baktıkça pancar gibi oluyor. Bir gerdan var bir karış sukabağı, kaymak tabağı . . . Öylede sessiz ki. Başına vur, ekmeğini al . . . Ağız var, dili yok. Şipir şipir. İşçimen mi işçimen. Evcimen mi, evcimen . . .

Bu öğüşler sayesinde erkek hayalî olarak müstakbel eşi hakkında bir fikir edinir. Evlenmeğe riza gösterir.

Fakat bazan araya komşulardan veya uzak düşmanlardan veya kızı olupta vermek isteyenler başka kıza dünürcü gidilip alınacağı öğrenilirse bu işi bozmak için oğlana gıyabî olarak tanıdığı kız hakkında fena telkinlerde bulunurlar. Böyle iş yapanlara «kılavuz» adı verilmektedir.

Bn kılavuzlar oğlanın yanına

sokulurlar ve hiç oğlanı bilmiyor-
muş ve hiç bir maksadları da yok-
muş gibi :

— Amanın boyu bosuda kırk
bir buçuk maşaallah... Arslan
gibi delikanlıma o eli ayağı çalkın
kız ne yaraşır. Muhakkak bu kız
anası kendi için alıyor. Çok yazık
olmuş vallahi.. Tahar (su koy-
mak için geniş ağızlı küp) gibi ağ-
zı, patlak patlak kurşun tavası
gibi gözleri, mısır somağı (koçanı)
gibi burnu var. Hele hamamda hiç
görmeyin. Senin lâyıkın mi a oğ-
lum.. Arslan gibisin. Elini sallas-
an ellisi, başını sallasan tellisi..
İşittiğime göre hem ağazıda, teri
de pek kukarmış. O senin eline
su dökemez. Sana yakışır ne kız-
lar var. Bula bula anan onu mu
bulmuş, sana çok yazık olur. Sen
de sakın kör gibi kapılma, emi
evlâdım....

Bu sözlerden esen kız hakkın-
da cüzi bir fikri olan erkek kuş-
kulanarak eve gelince :

— Bu kız eli bayraklı, des-
tanlı mahalle bekçisi imiş.

Diye tutturur. Bu ısrarlar kar-
şısında bazan kız göstermek
mümkün olur. Bu da akraba saye-
sinde kızın evine yakın evlerin
divarlarından veya misafireten ge-
tirtildiği evlerde dolaplara sak-
lanmak ve pencereden gösteril-

mek suretile temin edilir.

Erkekten kızla nişanlanmağa
kestirme söz alındıktan sonra er-
tesi gün tekrar dünürçüler kızevine
giderler. Bu gidişteki maksad ağız
yoklamasıdır. Kız anasının kız
oğullarına verip vermeyeceklerine
dair ağız aranır.

Eğer kız anası dünürçülerin
ilk gelişindeki maksadı hissetme-
mişse o gece işi kocasına açar.
Eğer gönülleri varsa tekrar gel-
melerine intizar ederler.

Oğlan tarafının dünürçüleri
tekrar geldiklerinde daha kapudan
girerken şu ve buna benzer söz-
lerle hemen maksada girmeğe ve
kız anasının fikrini yoklamağa baş-
larlar :

— Sizde ne var bilmeyiz..
Dayanamadık. Yavrumuzu ve siz-
leri tekrar görmeğe geldik.

Kız anası da kendi rızasını an-
latmak için :

— Hoş geldiniz, safalar getir-
diniz. Başımız üzerinde yeriniz var.
Buyurun der.

Kız artık dünürçülere gösteril-
mez. Misafirleri anası ve yakınları
izaz ederler. Biraz oturup kahve-
ler içildikten sonra dünürçüler :

— Biz neye geldik biliyor mu-
sunuz. Ya imam olun. Ya imamı
bulun.

Kız anası da :

— Derdiniz ne ise elbet çare-
sini buluruz. Diye cevap verdiğinde.

— Allahın emri, Peygamberin
kavli üzerine kızınız [*] (isim tas-
rihi şartile) ye dünür gel-
dik derler.

Kız anasının

— Aman kardeş... daha bo-
yu ne, bosu ne... Pek ufak. Ev
kullanmasını ne bilecek, nasıl ve-
reyim... Diye nazlanmasında

— Oda bizim bir kızımız, yav-
rumuz. Sizin yerinize biz büyütü-
rüz. Sen bunları düşünme a kardeş.
Bize bir cevap ver bakalım... di-
ye söz almağa çalışırlar.

Kız anası da

— Beni pek sıkıştırmayın, bu-
naltmayın, daha büyüğü babası var.
Bir kerrede ona danışalım. Dü-
nürçüler de :

— Sizler yine görüşün, biz kı-
zımızı bir daha görelim diyerek
kızı aramağa çıkarlar.

Bu arama esnasında kız anası-
nın kızını vermeğe gönü varsa
kızının başına bir yazma ile yaş-
mak tutarak misafirlerin yanına

[*] Bir evde bir kaç kız olursa ve bu-
nun en yaşlı evlenmemişse diğer ondan
küçük yaştakilerini istemek ayıptır. Küçük-
leri satılınca kadar evde beklemeye mah-
kûmdurlar.

çıkararır. Kahve ve su veririr.
Giderlerken kapuya kadar teşyi-
ine müsaade eder. Değilse kız
saklar, evde yokmuş gibi dünür-
çülere göstermez.

Kızını vermeğe riza göster-
meyen ve dünürçülere çıkartma-
yan kız analarına oğlan anası rica-
cı yollar. Bu ricacılar giderken bir
parçada eşek tersi alırlar. Kızı
tekrar ve ısrarla istedikleri tak-
dirde vermezlerse bu eşek tersini
oturdukları minder veya sedirin
altına koyarak kız anasını tahkir
ederler.

Muvafakat cevabı alındığı tak-
dirde dznürçülerden birisi :

— Aman dişime bir hal oldu.
Fena halde ağrıyor. Bir parçacık
tuz yetiştirin diye yanağını tutar.
Diğer birisi de :

— Karnım sancılandı. Aman
biraz kül verin. diye kül ister.
Getirilen tuz ve külden bir parçası
yalanırsada en çok kımı hissetti-
rilmeden saklanır. Bu saklanmadan
maksat kızın nasibinin o günden
itibaren oğlan evine getirilmesine
matuftur. Bu tuz ve kül bir çıkı
içinde saklanır.

Kız anasının muvafakati oğ-
lan babasına anlatır. Oğlan ba-
bası kız ailesinin en büyüğüne eşi
ve dostu vasıtasile veya kendisi
işî açar. Onlarda muvafık kaldık-

ları takdirde bir perşembe günü sabahleyin kız evine şeker ve kahve gönderilir ve kız babasına oaksam kızına şerbet içmeğe (nişan yapmağa) gelecekleri duyulur.

Oğlan ve kız babaları yakın akraba ve ahabplarını haberdar ederler. Yatsı namazından sonra kız evine toplanılır.

Kahveler içildikten sonra orta yere üzerine al kıvraklar örtülmüş ve ortasuda al ve mor kordelerle süslenmiş içi şerbet dolu bir surahi ile kenarlarına bardaklar dizilmiş bir tepsi getirilir. Güya haberdar değilmiş gibi bir hoca bu tepsinin gelmesinin sebebini sorar.

Kız tarafından sözü suhbeti belli birisi ayağa kalkarak :

— kızını nın oğluna mahal ve münasip gördük. Şerbetini içmeğe müsaade ve hayır dualar istiyoruz. Der.

Hoca da dua eder.

Omuzlarında sırmalı peşkirler bulunan delikanlılar ortadaki tepside surahiye alarak nişanlı erkeğe göndermek üzere saklarlar. Tepside kalan ve evvelce hazırlanmış gül kokulu, al renkli şerbetleri misafirlere ikram ederler. Tekrar kahveler içildikten ve biraz konuşulduktan sonra gerek kız ve gerekse oğlan babasına hayırlı ve

iyi düğünler temennisile misafirler dağılırlar.

Erkeğe gönderilmek üzere kaldırılan süslü şerbet surahisi ogece gönderilir. Getirene bahşış vermek şarttır.

Nişanlanmanın bu türlü erkek şerbeti adını alır. [*]

Araya her hangi uygunsuz bir hadise girmezse hayılı ve sayılı tanınan günlerden perşembe veya deri (pazar) günü kadın şerbeti içilir.

Kadın şerbeti içileceği hafta içinde oğlan evi bir sini (tepsi) veya bir masaf (ufak tepsi) has baklava yaparak kız evine yollar. Perşembe veya pazara şerbetin içileceğini bildirir. Bu baklava kız evi tarafından şerbet içmeğe kimleri çağıracaksa yakın komşu ve akrabalarına birer kesim dağıtılarak kızının erkek şerbeti içildiğini ve kadın şerbetinin de pazar veya perşembe içileceğini ve kendilerini davet ettiklerini bildirir. Baklava gönderilen ve şerbete çağrılan kız tarafı hayırlı ve mübarek olsun gelirler. (Ziyaret ederler.)

Şerbete veya düğüne okumak (çağırarak, davet etmek) için okuyucu kadınlar çıkarılır. Bu kadın-

(*) Çorumda bütün nişanlara umumiyetle şerbet adı verilmektedir.

lar ekseriyetle mahallenin fakaralarından seçilir.

Okuyucu kadının çıkarılması ayrıca merasime tabidir. O da şu yolda yapılmaktadır.

Okuyucusu çıkacak evin yaşlı ve büyük kadınları ve bir kadın hoca bir oda veya salona toplanırlar. Ortaya bir halı serilir. Halının üzerine çıra, mum, şeker, ayna, bir tas su, bir balta veya satır, bir aşleğeni bulgua, yarma, un konur. Hoca mumları yakar. Ve ellerini kaldırıp dua eder. Ortadaki şeker ağız tatlılığı için hazır bulunanlara dağıtılır. Bir parçası da okuyucu kadının torbasına konur. Çıra, un, bulgur, yarma okuyucuya verilir. Yalnız mum verilmez. Hazır bulunanlar okuyucuya para verirler.

Sonra nişanlanacak kız getirilir. Sağ ayağı baltanın üzerine bastırılır. Oradan aynaya baktırılır. Tastaki su içirilir. Tekrar dua

Bunlardan balta veya satır kuvveti, ayna aydınlığa, su ömür uzunluğuna, çıra, mum da sıkıntısız, buğsuz günler geçirilmesini temsil eder. Bu merasim yapılmayan okuyucuların uğursuz geldiğine dair umumî bir inanış vardır.

Bu merasimden sonra evden çıkan okuyucu kadını doğru bir

camiyeye gider. Ve kapusundan içeri girerek :

— Allah okuyucunuzu hayırlı ve mübarek etsin. Ay ışığı göstereyim.

Diye dua ederek camiden çıkar. Buradan kapusu kibleye karşı 3-5 veya yedi eve uğrayarak okuyuculuğa başlar ve şu şekilde davet eder:

— Darısı oğlusuz ve kızınız başına.. Filâncanın selâmı var. Deri (pazar) günü kızını filâncanın şerbeti içiliyor. Sizi evcek okuyur. Buyurun.

Der. Her çağrılan ev okuyucuya bulgur, yarma, un veya para verirler.

Bu okuyuculardan oğlan tarafı kız evinden bir gün evvel okuyucusunu çıkarır. Oğlan evinde de okuyucunun çıkarılma tarzına dair olan merasim yapılırsa da bu yine ortaya öteberi getirmek ve dua etmekle kalır.

Kız evi okuyucusu 3-5-7 kapusu kibleye karşı olan evleri okuduktan sonra oğlan evine gider. Ve «deri günü sizi şerbet içmeğe bekleyolar» diye okuyuculuca çıktığını haber verir. Gerek oğlan ve gerekse kız evine gelen okuyucunun karnı doyurulur. İkram edilen yemek yalnız yağda

pişmiş yumurta (sahanda yumurta) ile varsa bal yoksa pekmezden ibarettir. Başka her hangi yemek verilmez.

Çünkü, yumurta sıkıntı ve darlık alâmeti olarak bilinir. Yumurta okuyucuya ikram edilmek suretile evdeki darlık ve sıkıntı dışarıya gönderilmiş sayılır? Bal ve pekmez ağız tatlılığı diye bildiğinden sıkıntı ve darlık yerine tatlılığın kaim olması kasdedilerek başka kıymetler verilmez. Uğur sayılmaz.

Kız ve oğlan evinin kendilerine tenbih ettikleri evleri davet ederek bu oldukça emniyetli ve hemde bu toplantılarda ve dğünlerde okuyucusu oldukları ailenin en büyük yardımcısıdır.

Şerbet gününden iki gün evvel oğlan ana'nı kız evine gelir. Ve kızın anası ile büyüklerine:

— Dileyin benden ne dilerse-niz. Diyerek kızlarına neler yap-lacağını sorar. Hal ve vakitlerine göre kız tarafı taleplerde bulunur. Ve bilhassa zengin aileler arasında kararlaştırılanlar ekseriyetle şun-lardır.

1 — 5 beşibirlik (beşi bir ara-da) altun saat, ve kordonu, altun kemer ve altun yüzük, elmas kaşlı (taşlı) yüzük ve küpe, bilezik, çok

zengise bir gerdanlık (pantantif) ipekli iç çamaşırı ve bir kat urba (elbise) ayağa ışlak (ruğan) fotin.

Bu eşya ve mücevherat malî vaziyetlere göre değişir ve kızın düğündeki hülliyyatını teşkil eder. Bunları oymıyanların bazan arada anlaşmak suretile o güne mahsus olmak üzere emaneten başka yerlerden temin edilerek kıza şerbet merasiminde dosta, düşmana karşı takıldığı da görülmektedir.

Bu hülliyyat işi de te'bit edildikten sonra şerbet gününden bir gün evvel bir zenbil içinde misafir-lere yetecek kadar şeker ve bir kntu içinde mücevheratla al ve mor kıvraklarla süslenmiş bir tepsi üzerinde elbise ve çamaşırlarla birlikte kız evine gönderilir. (Şer-bette kullanılan bütün kordele ve kıvrak renkleri ya al veya mordur. Başka renkler uğur sayılmamakta-dır.) Bunları getirene bahşış ve-rilir.

Bu eşyaların arkasına oğlan evinden 3 - 5 kızla bir gelin yan-larında yine bir zenbil leblebi, ku-ru üzüm, fındık, ceviz, incir, şeker, iğde, pestil, köme, tarhana gibi çerezlerden, bir kilo kına olduğu halde kız evine gelirler. Nişanla-nacak kız da bütün tanıdığı, ko-nuştuğu kızları çağırır. O gece bütün kızlar ellerine kına yakar-

lar. (Kına korlar) ve geceyi kize-vinde geçirirler.

Sabahleyin erkenden oğlanevin-den «bizim 1 - 2 veya 3 sofralık misafirimiz var. Tedarikli davran-sımlar» diye haber gelir. Bu yemek ziyafeti kız evinden yapılır.

Şerbet içileceği günün sabahı oğlan evi davetlileri oğlan evinde birleşirler. Önerine defci ve bfr ikide elekçi (çingene, çengi) kadın katarak yollarda defçalarak, şarkı söyleyerek kız evine gelirler.

Kız evine gelen oğlan evi kış-sa umumî bir salonu ve odalara, yazsa bahçeye almırlar. Kızıevi müsait değilse komşulardan birisi-nin evi tahsis edilir.

Kız evine çağrılanlar oğlan evi gelmeden önce kız tarafına ge-tirdikleri ve getirmeğe mecbur bü-lunnukları «saçı» yı hususî surette bu iş için oturtulan emniyetli ve yaşlı bir kadına teslim ederler. Bu saçıcı kadın oğlan evi gelme-

den ortadan kaldırılır. Oğlan evi-ne gösterilmesi ayıp sayılır.

Oğlan evi geldiğinde kız evi misafirleriyle karışık olarak oturtu-lursada yine en çok ikram edilen-ler oğlan tarafıdır.

Oğlan evi misafirlerine kız evi namına okuyucu kadın «hoş geldi-niz safalar getirdiniz. Yüz basa geldiniz» der.

Aradan bir müddet geçince oğlan evinden görünce veya bu-ayardaki yakın akrabadan birisi kalkarak kıza urba geydirmeğe ve donatmağa gider. Bir gün önce gelen elbiseyi kıza elile geyeirir. Bdsına alınlrlla süslenmiş bir fes oturtur. Üzerine oyalı (oymalı) bir yazma (yemeni) ile yaşmak kurar.

Bu iş bittikten sonra hoca ka-dınlar çağrılır. Mumlar yakılır. Ho-calar bu mumları ellerine alarak dışarı çıkacakları esnada zengin ve başı devlelli Bir gelin kalkar, ve kızın kolundan tutarak hocala-rın arkasından kızını getirir.

Sonu var

Çorumda Cerid Aşireti

Neşet Köseoğlu

Çorum civarında iskân edilmiş olan aşiretlerden Mamalılar hakkında ilk sayımızda bir tetkik neşretmiş ve bu meyanda adı geçen Cerid aşiretinin Çorumda nerelerde oturduğunu da kaydetmiştim. Dergimiz okurlarından ve Çorum Tapu dairesi memurlarından Keskinli Yesari C. Kandemir'den aldığım bir mektupta bu gün Cerid aşiretinin civar vilâyetlerde nerelerde iskân edilmiş olduğunu kaydettikten sonra göç zamanında Cerid aşiretinden olması ihtimali olan (Kul Yusuf) tarafından söylenen ve ağızdan ağıza bu güne kadar gelen bir parçayı göndermektedir. Hem gösterdiği ilgiden, hem de Türk edebiyat tarihine kazandırdığı bir parçadan ötürü kendisine teşekkür eder ve okurlarımızın bu sahada verecekleri malûmatı seve seve dergimize yazacağımızı vadederiz. Kandemir Keskinin Cerid Kale, Cinali, Barak, Seyifli, Cerid Beşler, Solaklı, Cerid Müminli ve Kırşehirin Hamid, Çiçek dağı ilçesinin Tokazlı, Çomura, Batmaz, Ayvalı, köylerinin de Cerid aşiretine mensup olduğunu yazmaktadır. Biz de bu vesile ile (Cerid) aşireti hakkında toplanan

bazı malûmatı aşağıya yazıyoruz: (1022 H.) tarihinde Ceridli aşireti yine Anadolu'da idi. (1) Bundan evvelki zamanlara aid bir malûmata şimdilik tesadüf edemedik. (1111 H.) tarihlerinde Bozok sancağına tabi Sorgun kazası havalisinde iskân edilenler arasında bir kısım Cerid aşireti de vardı. Bu aşiretten Cerid yazıcının şekavet yaptığı hakkında bir ferman vardır. (2) Bundan sonra (1118 H.) tarihine kadar bir bilgi bulamadık. Bu tarihten evvel Rakada iskân edildikleri yerleri terketmemeleri için Cerid taifesinden altı kişinin Çorum, iki kişinin Çankırı, üç kişinin de Kalecik kalesine Cerid aşiretinden Veli bölükbaşının Kayseri kalesinde rehlin olarak alıkonulduklarını, sonra kale dizdarları tarafından senedsiz bırakıldıkları için tahkikat yapıldığı hakkında bir ferman vardır. (3) Cerid ile beraber diğer bir çok aşiretler rahat durmadıklarından ötürü (1126 H.) den evvel Kıbrıs adasına sürgün edildiler. Fakat orada da durmıyarak bir kısmı yoldan, bir kısmı Kıb-

- (1) Anadolu'da T. A. S. 69.
- (2) Anadolu'da T. A. S. 121.
- (3) Anadolu'da T. A. S. 135.

ristan geri geldi ve cenup vilâyetlerinde bilhassa Isparta, Eğirdir, İçel, Alâiye taraflarında şekavete başladılar.

Bunlar arasında Cerid de vardı. (4) Bunlar üzerine yürümekle beraber bir taraftan da (1126 H.) tarihli bir hüküm ile kendi hallerinde işlerle meşgul olmadıkları takdirde Kıbrıs'a tekrar gönderilecekleri bildirilmişti. (5) Bu civarda bulunan bir çok aşiretler rahat durmadıklarından topunun birden Rakaya iskânları tekrâr etmiştir. Rakaya mürettep olanların içinde Cerid aşireti de vardı. Bütün aşiretlerden perakende olarak Rumda kalanlar da vardı. (1137 H.) tarihli bir hüküm (6) ile içlerinde Ceridin bulunduğu bu perakendelerin sevkine mütevellim Süleyman memur edilmişti. Buna rağmen Rakadan kaçıp gelenler de eksik değildi. Bunlardan ve Ceridden kırk kişilik bir kabile Ankaradan İstanbula (Sof) götürülen hıristiyanları Ayaş ile Beypazarı arasında soymuşlardı. (7) Bunun üzerine 1166 Recep evası tarihli bir hüküm ile tek durmadıkları takdirde tekrar Kıbrıs'a

- (4) Anadolu'da T. A. S. 149.
- (5) " " " " 151.
- (6) " " " " 167.
- (7) 1146 Recep evaili tarihli bir fermanında buna ait izahat vardır.

gönderilecekleri ihtar edilmektedir. (8) Çorum civarında bulunan Ceridlilerin bu tarihlerde veya daha evvel iskân edildikleri ve köy teşkil etmeğe başladıkları anlaşılıyor. İskân sahasında Karaman eyaletinde (1181 H.) yıllarında eşkiyanın bazı aşiretler tarafından himaye edildiği de anlaşılıyor. Buna mani olmak için aralarında silsüpür Ceridi de dahil olduğu halde bir çok aşiretlere (1181 H.) tarihli bir ferman gönderilmiştir. (9) Çorum civarında bulunan Cerid köylerinin adını yazmıştık. (Kul Yusuf) un göçe ait parçasına göre Oyma ağacında bu aşirete aid bir ad olduğu anlaşılıyor. Çorumda Cerid köyüne yakın Oyma ağaç köyünün adı bu köyün de Cerid aşiretine mensup olduğunu göstermektedir.

Ceridin Göçü

Ceridli Rakadan sökün edince Açılın Ruma yolu Ceridin Silsüpür oğlu (10) Fettah bey ölünce Kırıldı kanadı kolu Ceridin

Bir zaman Oyma ağaçta (11) kalalım Toplansın aşiret sonun alalım Konuşalım bir karara gelelim Esiyor Sarimde yeli Ceridin

- (8) Anadolu'da T. A. S. 191
- (9) Anadolu'da Türk aşiretleri S. 219.
- (10) Bu sülâle hâlen Keskin ve Kırşehirin Hamid köyündedirler.
- (11) Çorumun Cerid köyüne yakın köye bu adı verdikleri anlaşılıyor.

Yüz atınız daim ile gitsin
Sağma soluna çok dikkat etsin
Pılıçka (12) vermeden menzile yetsin
Bozulmadan gitsin ili Ceridin

Çekin göçü uruma doğru dönün
Bilecik altından Murada enin
Vurmayın Murada Keleğe binin
Güvenmez Murada seli Ceridin

Siineği pek çok nezibe varmayın
Pusa vardır şarlaşana (13) girmeyin
Mürsel oğlu (14) kız isterse vermeyin
Koklatman kimseye gülü Ceridin

(12) Pılıçka yani urgun demek olacak.
(13) Şarlaşan Çorumda şalâle mana-
sına gelir.

(14) Evvelce Çorumda bir köy idi.
Şimdi bağ ve mevki adıdır. Bir de Mürsel
oğlu çiftliği vardır. Bu günkü sakinleri
kürttür. Elimizde bulunan (Şücaaddin İl-
yas bin taybu) nun vakfiyesinde yazılı
arazinin bir kısmı bu Mürsel oğluna veril-

Kös dağına çıkacağınız duyarlar
Her taraf pusuya atlı koyarlar
Yüz atınız bin athya sayarlar
Dönerse silâha eli Ceridin

Ali beyin (15) Köşek (16) gibi gözleri
Mikdad beyin (15) pek şirindir sözleri
Burunu hizmalı (17) gelin kızları
Deli etti (Kul Yucuf) u Ceridin

miş ve kendi adını koymuştur. Göçteki
Mürsel oğlunun hangisi olduğu tahmin edile-
miyor.

(15) Ali ve Mikdad beyler Silsüpür
oğullarından plup Ceridin aşiret beyleri idi.

(16) Köşek; Çorumda deve yavrusuna
derler.

(17) Hirızma olacak bir zamanlar
türkmen kızlarının burunlarına tak tıkları
bir nevi küpeye derlerdi.

Çorum Manileri

Eşref Ertekin

71

Antarisi mavıdır [4]
Göksü Cennet bağdır
Yenile bir yar sevdim
İlk bahtımın avidir

72

Ay doğar sini gibi
İlkindi [5] günü gibi
Yar burnuma tütüyor
Amasya gülü gibi

73

Ay doğar ayan ayan
Düştüm yollara yayan
Düşüme girmez iken
Koynuna girdim oyan [6]

74

Ay doğar bedir Allah
Bu sevda nedir Allah
Ya yarime insaf ver
Ya bana sabır Allah

75

Ay doğar aşmak [7] ister
Bal dudak yaşmak ister
Şu benim cahil gönlüm
Yare kavuşmak ister

[1] Bezermi; Bezerik renk, rengi bo-
zuk ve solmuş demektir.

[2] Bekmi; Pekmi demektir,

[3] Gönün; Gönülün yerinde kullanılır.

Çorum şivesidir.

[4] Mavı; Mavi renk,

[5] İlkindi; İkinci vakti.

[6] Oyan; Uyan.

[7] Aşmak; Batmak,

76

Ay ışığı varamam
Dile destan olamam
Ay buluda girince
Bağlasalar duramam

77

Ay doğar [8] Çankırından
Yaniyom yangınından
Yavrum bir şeftali ver
Memenin dingilinden [9]

78

Ay doğar dulunurmu [10]
Bağda yar bulunurmu
Yar yolunda ölenin
Namazı kılınır mı

79

Ay Mağripten doğunca
Ben yare kavuşunca
Ne deyipte sevmeli
Bir döşeğe girince

80

Evlerinin önü badem
Eğil lebini tadam
Ben seni adam sandım
Hanı ciddiden adam

81

Altunun var el gibi
Ne bakıyon il gibi
Ben sana güveniyorum
Kazanılmış mal gibi

[8] Çangırı; Çorumun batısında ol-
ması ve ayın hilâli batıdan görünmesi do-
layısıyla söylenmiştir.

[9] Dingil; Memenin ucundaki düğme
gibi yer.

[10] Dulunmak; Asmak gibi batmak
manasındadır.

82

Evleri karşımızda
Sevdası başımızda
Bu nasıl sevda imiş
Gencecik yaşımızda

83

Ateş koydum mangale
Kuşmu konar kanka'la
Senden gayri seversem
Etim gelsin çengele

84

Efendimin kuluyum
Kölesiyim kuluyum
Eğer kulum demezse
Ya ben kimin kuluyum

85

Efendim kulun edna
Gayriye demez edna
Cümle kullar içinde
Benim cümleden edna

86

Ay efendim pederim
Mangırdandır kederim
Eğer harçlık vermezsen
Mısıracak giderim

87

Efendim ölmüyesin
Dert belâ görmüyesin
Cennet durağın olsun
Cehennem görmüyesin

88

Akşam oldu gün inmez
Divar yüksek görünmez
Kurban olduğum güzel
Çıkıp bir yol görünmez

89

Akşamın işi ile
Göz eder kaşı ile
Yarım bostan suluyor
Gözünün yaşı ile

90

Akşam oldu ârâm yok
Kaşı gözü karam yok
Göz gördü gönül sevdi
Ayrılmağa çarem yok

91

Akşam ararlar beni
Bastı karalar [12] beni
Yarım soluk görmesim
Sevda paralar beni

92

Akşam güneşi yarım
Hindin kumaşı yarım
Ne vakit benim olun
Melekler eşi yarım

93

Akşam karardı gelmez
Benzim sarardı gelmez
Baş yastıkta göz yolda
Ecel geldi yar gelmez

94

Ahşamın vakti geçti
Bir güzel baktı geçti
Zülfünü kemend etmiş
Boyuma baktı geçti

[12] Karalar; Karakol demek mana-
sında kullanılmıştır. Karakol diye Polis
veya Jandarmaların gece gezen devriyele-
rine denir.

95

Ahşamlar oldu yine
Badeler doldu yine
İllerin yarı geldi
Vay bize noldu yine

96

Bu gün de akşam oldu
Hayırlı akşam oldu
Yar bize teşrif etti
Ne güzel akşam oldu

97

Ak gülüm nazenimsin
Ciğerim ezenimsin
Beş vakit namaz gibi
Gönlümde gezenimsin

98

Ak iğnenin boladı [13]
Dülbendin kim doladı
Şu Çorumun içinde
Gönlüm seni diledi

99

Ak üzümün asması
Kolay olur kesmesi
Ne zaman çetin olur
Cahil yarin küsmesi

100

Ak koyun kuzusuna
Can kaynar bazısına
Ne deyimde ağlayım
Alnımın yazısına

[13] Bolat; Çelik.

101

Ak koyun meler gelir
Ciğerim deler gelir
Yalnız yatanların
Aklına neler gelir

102

Ak gülün nazenimisin
Sofrada mezem sensin
Dört kitap şahid olsun
Gönülümde gezen sensin

103

Ak üzüm asmasıyım
Güzeller yosmasıyım
Kız memen eğri bitmiş
Ben anın hastasıyım

104

Ak gülüm penbe gülüm
Söylesene bülbülüm
Söylerken küstürmüşüm
Çürüsün benim dilim

105

Ak kâhat sarı kâhat
Ağlarım saat saat
Sen orada ben burada
Nasıl olursun rahat

106

Ak üzüm kara üzüm
Billahi ben yarsızım
Ciğerimde külhan var
Tışım güler arsızım

107

Ak çuvalın unuyum
Bulamadın izini
Omuz omuza versem
Öpsem ale gözünü [14]

[14] Ale ; Göz rengidir.

108

Al çuha boydan artar
Hatem parmağın tartar
Benim yarım pek güzel
Baktıkça ömrüm artar

109

Al perde yeşil perde
Yeni düştüm bu derde
Şam'a gibi yanarım
Yarı gördüğüm yerde

110

Al çuha beden olsa
Hana bir giden olsa
Ateşine yandığım
Hele bir adam olsa

111

Al çuhanın yanları
Yanımdadır benleri
Sana mübarek olsun
Güyalığın [15] donları

112

Al yazmanın oyası
Sevemedim doyası
Yar üstüne yarmi olur
Hey Allahın belâsı

113

Al hare yeşil hare
Oldu ciğerim pare
Benden selâmlamlar olsun
Ale gözlü bir yare

114

Al ile yeşil ile
Gezemedim eşim ile
Yolunu gözleyimmi
Şu garip başım ile

[15] Güya ; Güveği.

115

Al bayrak yeşil bayrak
Kaleden indim ancak
Hiç vefanı görmedim
Ateşe yandım ancak

116

Al taylar doru taylar
Çıkmış yaylada yaylar
Ben garibim garibim
Yarimi eller paylar

117

Al geyinmiş boyunca
Seyredeyim doyunca
Aklım perişan oldu
Firkat sözün duyunca

118

Al bürünek [16] bürün yar
Konaklardan görün yar
Benden gayri seversen
Yılan ol da sürün yar

119

Ak üzümden ak olmaz
Kara üzümden bağ olmaz
Çorumda yar sevenin
Yüreğinde yağ olmaz

120

Ayna attım çayıra
Şavkı düştü bayıra
Erenler el kaldırım
İşim dönsün hayıra

[16] Bürünek ; bürük, bürgü, döşeme,
çar, çarşaf bunların hepsi başörtüsü mana-
sınadır.

121

Ayrıldım gülermiyim
Ayrılık dilermiyim
Ben yarimden ayrıldım
Aşk ile gülermiyim

122

Ayrıldım özlerimden [17]
O şirin gözlerinden
Ayrılacağını bilseydim
Öperdim gözlerinden

123

Asmadan gel asmadan
Şalvar giyer basmadan
Gel sarılalım yatalım
Karakollar [18] basmadan

124

At üstünde gidiyor
Püskül talim ediyor
Bulgur aşın çok yemiş
Meydanları didiyor

125

Ağam atı yeldirir [19]
Yel püskülün kaldır
Kendi pek küçük amma
Cilvesi adam öldürür

[17] Öz ; Her şeyde iç manasında kul-
lanılır. Hulâsaya da denir, ağacın özü, de-
renin özü, burada da aralarından ve içeri-
lerinden ayrıldım demek istemiştir.

[18] Karakol ; Zabita devriyeleri.

[19] Yeldirmek ; Segirttirmek, yü-
gürttürmek, bu kelimelerin hepsi koştur-
mak yerinde kullanılır.

126

Ata binen ağadır
Atın yolu dağadır
Ale gözün sevdiğim
Bu maniler sanadır

127

Ayrıldın da ondunmu [20]
Ağladın da güldünmü
Başım koydum yoluna
Eyliğimi bilmedinmi

128

Ayrılık aldı bizi
Kim bilir derdimizi
Yarebbim sen kavuştun
Şu bizim ikimizi

129

Adalar kavuştu gel
Dalga boydan aştı gel
İyi günün dostları
Kötü günüm geçti gel [21]

130

Ata urdum kuskunu
Gönül bilir dostünü
Eğil bir yol öpeyim
Ak memenin üstünü

[20] Onmak ; onulmak, eski halinden daha iyi olmak, yahut yarası iyileşmek ve zengin olmak manasında dahi kullanılır.

[21] Bu maniyi Çorumun ileri gelen âilelerinden meşhur Madan oğlu Müftü Mehmed Hilmi efendi zamanının padişahı tarafından nefi olunup sonra af olunarak Çoruma geldiğinde ehali karşı çıkıp yolda görüştükleri zamanda ehaliye karşı söyledirdiğini bilenler söylerler.

131

Arpa biçtim gök iken
Dibinde çakır diken [22]
Gel sarılalım yatalım
Sen oğlan ben kız iken

132

Asıl tüfeğim asıl
Minder altında hasır
Bıldırcı [23] sevda ile
Bu yılki sevda nasıl

133

Ah dedim ah dediler
Az aldım çok dediler
Yanıldım bir gez güldüm
Hiç derdi yok dediler

134

Alçacıktır kapısı
Cevahirdir yapısı
Yar sana kurban olsun
Memleketin hepisi

135

Arpalar filiz oldu
Halim yare arz oldu
Senden gayri seversem
Ölüm bana farz oldu

136

Ah olsa vah olmasa
Gel olsa yollan [24] olmasa
Yari bana verseler
Kırk gün sabah olmasa

[22] Çakır tiken ; Bir nevi dikenli ot.

[23] Bıldırcı ; Geçen sene.

[24] Yollan ; Gitmek makamında kullanılmıştır, galattır. Doğrusunu bilenlerin yanlış düzeltmelerini rica ederim.

137

Alçacık hurma dalı
Dibinde yeşil halı
Benim adım Fatıma
Yariminki de Ali

138

Ark atladım taşı yok
Yüzük buldum kaşı [25] yok
Bir kuş gelmiş ötüyor
Benim gibi eşi yok

139

Arpa biçtim az kaldı
Çayır biçtim saz kaldı
Kömür gözlü gül yarım
Kavuşmamıza az kaldı

140

Ak üzümün tanesi
Hüsünün elmas perdesi
Benim için doğurmuş
Sevdiğimin annesi

141

At karşıdan bir mani
Yoktur yarin imanı
İnsafsız yare düştüm
Nedir bunun dermanı

142

Ak memesi terliyor
Parıl parıl parlıyor
Sevmeğe eli ermez
Bakup gönlün eğliyor

[25] Kaş ; yüzüğün kaşı, halkanın üzerindeki taş ve çerçevesi, kemerin kaşı, kemerin ucunu belde bir birine bağlayacak olan tokalar yahud surette başka madenlerden yapılan şeye derler. Bir de semerde kaş vardır ki tahtadan iki başının bir birine geçirilmiş olan kısım ki buna urgan sararlar.

143

Âdilem âlim olsun
Okusun kâmil olsun
Benim burda yandığım
Sana da malûm olsun

144

Âdilem der al benden
Yeşil senden al benden
Ya sırrımı bana ver
Ya sevdamı al benden

145

Âdilem kalk gidelim
Feneri yak gidelim
Güzele doymak olmaz
Yüzüne bak gidelim

146

Âdilem okuyanlar
Okusun okuyanlar
Cennet yüzü görmesin
Peçeyi dokuyanlar

147

Ayva getir nar getir
Ciğer yandı kar getir
Yad elleri değmesin
Yağlığına [26] sar getir

148

Ayvalar gökçelendi [27]
Ağaçlar çiçeklendi
Çek bayraktar bayrağı
Ayrılık gerçekleşti

[26] Yağlık ; mendil, çevre derler.

[27] Gökçe ; ağaçların gövdeleri kabukları üzerinde biter, yeşil ot gibi bir şeydir.

149

Ay gönder nar gönder
Ciğer yandı kar gönder
Düşman duyar söz eder
Bir yağlığa sar gönder

150

Ala koçum yayılır
Saçakları sayılır
Çıkma yarım kapuya
Gören olur bayılır

151

Ala koçum saçağı
Çifte sallar pıçağı
Bir akşam gel bir sabah
Bir de öğlenin çağı

152

Arkamı verdim duda
Bu can yoluna feda
Doğan ayın başına
Kavuştur bari huda

153

Ayin yüzünde leke
Gidiyo seke seke
Kalpten çıkan ahüzar
Yetişmezmi feleğe

159

Artık yarım gülüyor
Dertlerini biliyor
Fırsat bulup geldikte
Puse vermek diliyor

154

Ahbaplar hep biz bize
Otururuz diz dize
Bir çok selâm yollanır
Bizim taraftan size

155

Ah yar yine gidiyor
Beni de terk ediyor
Kulak ver dinle yarım
Kalbim sana ne diyor

156

Ah benim nazlı yarım
Kucağı sazlı yarım
Yaktın beni içimden
Kıldın marazlı yarım

157

Aşkta âr olmaz [dedim
Vakit dar olmaz dedim
Âr eden dilberlere
Kimse yar olmaz dedim

158

Âr yok birilir dedi
Emir et ölürüm dedi
İntizar et sevdiğim
Akşam gelirim dedi

Onuncu Hicret Asrında Çorum [1]

Hikmet Turhan Dağlıoğlu

İstanbulda Başvekâlet Arşiv dairesinde bulunan mühimme defterinde geçmiş zamanların bütün idarî, sosyal, malî, adlî, hüküm ve muamelelerine rastlanır. Tarihimizi aydınlatmak bakımından bu defterleri incelemek çok faydalı ve güzel bir ilim işidir.

Bir şehrin tarihte oynadığı rolü ancak o devre aid vesikalarla meydana koymak mümkündür. Mühimme defterlerindeki hükümler için de çok mühim olan kayıtları imkân buldukça bu sütunlarda neşredeceğiz. Osmanlı devletinin hangi sosyal şartlar altında memleketi idare etmek istediği ve idarî teşkilâtı anlamak ana hatlarını ancak bu suretle ortaya koymak kabil olacaktır.

Yeni çıkmıya başlayan «Çorumlu» tarih ve ilim yönünden daha şimdiden kendisine kuvvetli bir muhit yapmış bulunuyor. Vilâyet merkezlerinde Halkevlerinin himmetile çıkan dergilerimize çıktıkları vilâyetin Tarih, Edebiyat, Folklor, vesaire gibi mahalli özellikleri öğretmeyecek, tebarüz ettirmeyecek olurlarsa gayelerinden uzaklaşmış olurlar.

Aziz arkadaşım Neşet Köseoğlu bilhassa şimdiye kadar karanlıklar içinde kalmış mahalli tarih oluşlarını bir sistem altında bulup neşretmiş bir ilim araştırmacı olarak tanınmıştır. Bu itibarla şimdiye kadar hakkında pek az şey yazılmış Çorumun kendisinden büyük istifadeler temin edeceğine asla şüphe etmiyoruz. Bu yazımızla birlikte neşredeceğimiz üç vesikadan (2) ikisi doğrudan doğruya Çoruma, birisi de Tokada aiddir. Bu vesikada Çorumla ilgili olan bir meseleyi halletmesi itibarile çok önemlidir.

Erzurum beyler beyisi bulunan Ali beyin Tokada ve Çorumdaki evkafını gösteren bu vesikalar Çorumun 10 uncu hicret asrındaki durumunu göstermektedirler. Çorumdaki hamamlardan birisinin Ali beyin vakfetmiş olduğu on beş bin filorinin bir kısmile ya-

[1] Çorumlu dergisi adına İstanbulda kuyudu kadime üzerinde yaptığı tedkikleri bize göndermek lütfunda bulunan Dağlıoğluna en derin teşekkürlerimizi sunar ve yazılarının temadisini bekleriz.

“Çorumlu,”

[2] Bu üç vesika bu sayımızın ilâve kısmındadır.

pılmış olduğu bu vesikalardan an-
şılmaktadır.

(Hazinei evrak - Arşiv) deki
mühimme defterlerinin bir kısmı
siyakat ve bir kısmı de divanı
ynzılarla yazılmış oldukları için
bu vesikaları okumaktadaki güç-
lük meydandadır. Bu kaydi bura-
ya koymaktan maksadımız daha
sonraları yapabileceğimiz bazı
hataların bundan ileri geleceğini
şimdiden sayın okuyucularımıza
arzetmektir.

Eskiden devlet muamelâtında
bilhassa şehre teallük eden işler-
de kadıların çok geniş salâhi-
yetleri vardı. Sadırazamların ve
divanın taşraya gönderdikleri hü-
kümler, emirler devrin padişahı
ağzından yazılıyordu. Binaenaleyh
hükümleri okurken bu noktayı ha-
tırlamaladır.

Üçüncü vesikada Çorumla be-
raber (Inallu) ve (Ballu) kadılık-
larının da adı geçmektedir. Bu
suretle o devre aid iki mühim
yer adını da öğrenmiş oluyoruz.

Bundan sonra neşre başla-
yacağımız 10 uncu asra aid Ço-
rumun nüfusu, hasılat ve malî va-
zietini gösteren yazılarda da bir

çok yer adlarına rastlıyacağız.

Bazan bir şehrin tarihi yalnız
kendi muhitini değil bütün bir ül-
kenin tarihini de aydınlatmaya se-
bep olabilir.

Netekim Selim II devrinde fet-
hedilmiş olan Kıbrıs adasında is-
kân hareketinin ne suretle başa-
rılmış olduğunu bize üçüncü ve-
sika izah etmektedir.

Muhtelif vilâyetlerde kanun ve
nizamlara karşı gelenler odevirde
Kibrise sürgün ediliyor. Bu suretle
orada devletin dayandığı Türk
unsurunun çoğaltılması prensibi
güdülyordu.

Bir çok tarihî vak'alara sah-
ne olmuş, Corumun umumî tarihi
ancak bu gibi vesikaların, vakfi-
yelerin ortaya konulmasıyla yazı-
labilecektir.

Bir taraftan Çorum adının
10 uncu asırda (Çorumlu) diyede
zikredilmekte olduğunu göreceğiz.

Çorum Halkevinin çıkardığı
(Çorumlu) bu yolda yürüyecek ol-
lursa memleket tarih ve kültürü-
ne büyük bir hizmette bulunmak-
tan doğan derin bir sevinç duy-
makta da haklı olacaktır.

Yer Adları

Neşet Köseoğlu

Dergimizin belli başlı işlerin-
den birisi de yer adlarını toplama-
mak ve onları neşretmek olacaktır.
Bu iş için uğraşacak kıymetli
bir arkadaşımız vardır. Maarif
dairesi bütün teşkilâtı ile bu kül-
tür işine yardım edecektir. Bu
çalışmanın en büyük faydası Ço-
rumun ilk sakinlerini ve gelen ge-
çen bir çok kavimlerin bıraktıkları
izlerini ve adlarını bulmak ve
bu saha üzerinde geniş içtimâî
tedkiklere imkânlar hazırlamakta-
dır. Bu şekilde Türkiyede ilk der-
lemeyi İsparta Halkevi Başkanı
Fehmi Aksu İsparta ilinde yap-
mıştır. Bu işlerle uğraşacak ilim
adamlarımıza çok kıymetli bir ha-
zine vermiştir. (1) İsparta tarihi

[1] (İsparta ili yer adları) adlı eseri
vardır. 1935 de Ulus matbaasında basılmıştır.
24 fotoğraf, bir harita vardır.

yazıldığı zamanlar da bir çok
belgeler arasında bu eser de bü-
yük ve itimad edilebilir bir me-
haz hizmetini görecektir. Biz işe
başlangıç olmak üzere bir kaç
misal vereceğiz. Aşağıda yazdığımız
köy adlarını tedkik ederken
Kınık, Bügdüz, İğdir, Eymur, Sa-
lur, Bayındır, Çovundur, Kargı,
Bayad, Afşar kelimeleri bize bu
sahada ne kadar esaslı olarak
çalışmak lâzım geldiğini göster-
meğe kifayet edecektir. Oguz
boylarını gösteren bu adların toplu
bir halde aynı sahada bulunması
çok dikkate değer. Gelecek sayı-
larımıza 1004 tarihli sicilden der-
lediğimiz insan adları ile Çorum,
İskilip, Osmançık mahalle adla-
rını ve Çorum iline bağlı köy ad-
larını geçirmekle bu çok faydalı
olan işe başlamış bulunuyoruz.

Çorum iline bağlı köy adları

1 — Abdalata [2]	15 — Beydili [5]
2 — Abdalbodu	16 — Bozbuğa
3 — Acıpınar	17 — Buğabağı
4 — Ağaçkaya	18 — Büget
5 — Ahilyas	19 — Bügdüz [6]
6 — Aksungur	20 — Büyükgülücek
7 — Alpagut [3]	21 — Cerid muhaciri
8 — Arpalık	22 — Cerit [7]
9 — Aşlıharmut	23 — Cörümveran
10 — Atçalı	24 — Çağsak [8]
11 — Ayas	
12 — Babaoğlu	
13 — Balımsultan	
14 — Bayat [4]	

[2]Eskiden bu köyde Abdalata zaviyesi olduğu için bu adı almıştır. Elimizde (826 Recep) tarihli bir vakfiye vardır ki (Merhum Seyyüdülmüşayih Abdal Burhan) şeklinde yazılmıştır. (848 cemaziyelevvel) tarihli diğer bir vakfiyede - bunların suretleri Çorum evkaf idaresinin defterinde (61-62) sayılarında kayıtlıdır. - İse Abdal Ata bin şeyh toklu bin Burhan şeklinde yazılmıştır. Buna nazaran Abdal Ata Burhanın torunu olmuş oluyor.

[3] Bu adda aynı zamanda Osmanlıkta da bir köy vardır. Nüfusu 672 dir. Çorumda bulunan köyün nüfusu 209- dur. Bir de bu adı Çankırı merkez nahiyesinde görüyoruz. Nüfusu 195 dir.

[4] Oguz boylarından bir aşiretin adıdır. Oguzlara dair Hüseyin Namık Orkun S. 9. Çorum merkez kazası köylerinden olup 150 nüfusludur. Civar vilâyetlerimizden olan Çankırıda bu adda bir köy olmasına karşı Amasyada bu adda biri merkez, diğeri Merzifon kazasında olmak üzere iki köy vardır.

[5] Bu da bir Türk oymağının adıdır. Oguz boylarındandır. (Bozok) a mensuptur. İskilip ve Çorumda olmak üzere bu adda iki köy vardır. İskilipte bulunanın nüfusu 414, Çorumda bulunanın nüfusu ise 337 dir. Amasya ilinde bu adda bir köy adı yoktur. Fakat Çankırıda Beydini nüfusu 172, Beydil nüfusu 319, Beydili nüfusu 282 şekillerinde olmak üzere üç köy vardır.

[6] Bu da Oguz boylarından birinin adıdır. 754 nüfuslu büyük bir köydür. Çankırı merkez kazasının köyleri arasında bu adda 379 nüfuslu bir köy de vardır. İspartanın Yalvaç ilçesinde bir tepe adıdır. (Yer adları F. Aksu.)

[7] Cerid adlı bir aşiretten iskân edilmiştir. Köyde 220 kadın ve erkek vardır. İkinci sayıda Mamalı aşireti hakkında neşrettiğimiz vesikalar arasında Ceridliler hakkında izahat vardır. Buna nazaran bu köyün kuruluş zamanını tesbit etmek kabil olabilir. Kısmen topladığımız yer adları arasında Cerid tepesi adlı bir yer vardır ki bu köyün önündedir. Çorumda Cerid oğlu adlı bir aile de hâlâ vardır. İspartanın Eğirdir ilçesine bağlı Barla nahiyesinde Cerid alanı adında bir yer vardır. (Yer adları Fehmi Aksu.)

[8] İspartada da Çağsak köyü vardır (İsparta yeradları - Fehmi Aksu 1936. S.38.)

25 — Çakır	58 — Hankozlusu
26 — Çalica	59 — Harmancık
27 — Çalkışla	60 — Harzadın
28 — Çaltıcak	61 — İnalözümuhaciri [12]
29 — Çanakçı	62 — İnalözü ve Sülüklü
30 — Çatak	63 — İsmail
31 — Çayhatap	64 — Kadıkırı (Ahmedşahna)
32 — Çukurveran	65 — Karaağaç
33 — Delibekiroğlu	66 — Karabayır
34 — Deliler [9]	67 — Karabürçek
35 — Deniz (Kirencik)	68 — Karaca [13]
36 — Divankebir	69 — Karacaveran
37 — Domu	70 — Karadonaşa
38 — Durgut	71 — Karadona muhaciri
39 — Elemin [10]	72 — Karapınar
40 — Eliceğ	73 — Katrançay
41 — Elmalı	74 — Kavacık
42 — Ertuğral	75 — Kayı (Kıvırcık) [14]
43 — Eskiekin (Aliki)	76 — Kazıklıkaya
44 — Eşençay	77 — Kılıçören (Burnu)
45 — Evcikuzkışla	
46 — Evcioortakışla	
47 — Eymirikebir [11]	
48 — Ezil	
49 — Gelhayır	
50 — Gükdere	
51 — Gühersüleek	
52 — Gürcü	
53 — Naci Ahmedderesi ve Tombuş çifliği	
54 — Hacımusa	
55 — Hacıpaşa	
56 — Hamamlıçay	
57 — Hamdiköy (Sorsavuş)	

[9] Delilu adlı bir Türk oymağı vardır. A. T. A. 105.

[10] İl Eminli adlı Bozulusa mensup bir oymak vardır. Bunların 1147 yılında Ulukışla ile Ereğli arasına iskânı için aynı tarihli bir ferman vardır. A. T. A. 197.

[11] Bu adda bir Türk cemaati vardır. A. T. A. 105.

[12] İnallu adlı bir oymak vardır. A. T. A. 100, 82, 183.

[13] Karaca Araplı adında bir cemaat vardır. A. T. A. 155 - 156.

[14] Kayı Türk boylarının en asilidir. Vilâyetimizde üç yerde bu ada tesadüf edilmektedir. Biri (İskilip - 550 nüfuslu.) te, ikincisi (Çorum - 284 nüfuslu.) da, üçüncüsü (Mecidözü - 305) ndedir. Civar vilâyetlerden Amasyada bu adda bir köy yoktur. Fakat Çankırı dahilinde altı yerde vardır. Dördü merkez kazasında, biri İlgazda, diğeri de Çerkeş kazasıdır. Çerkeş tekinin adı Kaylıdır. Kayılı olması ihtimali vardır.

Diğer illerdeki Kayılar pek ender ve çok serpilmiş bir vaziyettedir. Çorum ve Çankırı illerinde ise tamamen tekâsüf etmiştir. Bunlara nazaran bu boyun Selçukiler zamanında buralara toplu bir şekilde yerleştirildikleri anlaşılıyor.

78 — Kınık [15]	109 — Sırıklı
79 — Kınıkdelileri	110 — Şekerbeyli
80 — Kırkdilim (Gözübüyük)	111 — Şeyhhamza
81 — Kireçocağı	112 — Tarhan
82 — Kumçelteği	113 — Tarhan kozluköy
83 — Kuruçay	114 — Taşpınar
84 — Küçükgülücek	115 — Tatar
85 — Maza	116 — Teslim
86 — Mecidiyekavak	117 — Tolamehmed (Oyungöz)
87 — Mislerovacığı	118 — Tozluburun
88 — Mühürler	119 — Tut
89 — Osmaniye	120 — Tutçakallı (Evdek)
90 — Ovacık (Kaçenköyü)	121 — Türkayşe
91 — Ömerbey (Tepeköy)	122 — Türkler
92 — Paşaköy	123 — Üyük
93 — Penpecik	124 — Yakuparpa
94 — Salur [16]	125 — Yalak
95 — Sapa	126 — Yaydığın
96 — Saray	127 — Yenice
97 — Saraylı	128 — Yeniköy
98 — Sarmaşa ve İlice	129 — Yuğunpelit
99 — Sarta	130 — Büyüklâçin (N. M.)
100 — Sarimbey	131 — Bağzıkköyü
101 — Sarıseyh	132 — Feziz
102 — Sazdeğirmeni	133 — Gökçekaya
103 — Sazköyü	134 — Hamidiyemuhaciri
104 — Serban	135 — Karapınar muhaciri
105 — Serpin	136 — Karapınar şihbizinli
106 — Seydimçakallı	137 — Kızılpınar
107 — Seyfe [17]	138 — Kuyumcu (Tutludere)
108 — Seydimsultan (Bekâroğlu)	139 — Küçüklâçid

[15] İlimizde bu adda iki köy vardır. O da Çorum ilçesindedir. Biri Kınık, diğeri Kınık delileridir.

[16] Bu da oguz boylarındandır. İlimizde köy adı olarak bir yerde vardır. Civar vilâyetlerde Amasyada yoktur, yalnız Çankırının merkez ilçesinde 165 nüfuslu Salur adında bir köy vardır.

[17] Seyif Han Bozkoyunlu aşiretinin oymaklarındandır. A. T. A. 101.

Sonu var

Çorum havadisleri :

Voleybol Maçları

Çorumda ilk okullar arasında voleybol maçları yapılmıştır. Altı ilk okulun takımları birbirleriyle karşılaşmış ve birinciliği İnkılâp, ikinciliği İstiklâl okulu takımları almıştır. İnkılâp okulu takımına Atatürk'ün büyük fotoğrafı armağan olarak verilmiştir. İnkılâp okulu takımını bu muzafferiyetinden ötürü kutlularız.

Tohum Temizleme İstasyanları

Vilâyetimizde on bir köyde tohum temizleme ve ilaçlama istasyonu kurulmuştur. Getirtilen makineler için bu köylerde binalar inşasına başlanılmıştır. Bu işleri tedkik için İlbay Süreyya Yurdakul, Ziraat müdürü Sait beyler bu köylere giderek binalara lâzım olan arsa ve malzemenin teminile meşgul olmaktadırlar. Köylü için tohum ıslahı bakımından çok faydalı olan bu işten köylünün en büyük istifadeyi yapacağına kaniiz.

Köylerde tavuk istasyonları :

Köylerde çok yumurta yapan tavukların adedini çoğaltmak ve cins tavuk yetiştirmek üzere köy

bütçelerine yetişir para konmuştur. Bu paralarla merkezi vaziyette olan köylerde tavuk ıslah istasyonları yapılacağı haber alınmıştır. Bu istasyonların yatı okulu olan yerlerde kurulması çok faydalı olacaktır, Sayın Valimiz Süreyya Yurdakul'un bu nokta üzerinde durmakta olduğu öğrenilmiştir.

İlk okul inşaatı :

Geçen sayımızda başladığını yazdığımız Mecidözü ilk okulunun yapısı ilerlemektedir. Birinci katı bitirilmiştir. İskilip ve Sungurludaki okulların inşasına devam edilmektedir.

Vilâyetimizde yapılacak köy yatı okullarının inşasına başlanları da şunlardır :

Osmadıcıkta : Dodurga
İskilipte : Kızılveran
Sungurluda : Boğazkale
Çorumda : Seydim.

Malzemeyi toplayan bu köylerde yatı pavyonlarının inşasına başlanmıştır. İlbayımız bu işe çek yakından ilgi göstermektedir. Bu güzel işlerde başarı dileriz.

İmtihanlar :

İlk okullar 15 Haziranda tatil edilmiş ve son sınıfın imtihanları 22 Haziranda bitirmek üzere hazırlıklar yapılmıştır.

Orta okulun da imtihanları 16 Haziranda başlamıştır.

Orta okul öğretmenliği imtihanına giren ilkökul öğretmenlerinin imtihanlarını Kültür Bakanlığın-
dan gönderilen imtihan suallerine göre Kültür Direktörlüğünde yapılmıştır. Alınan cevaplar Bakanlığa gönderilmiştir.

MESUL MÜDÜR : Eczacı Bedri Bilginer.

Çorumun Tarih belgeleri :

Çorumun cenubu şarkisinde Cemilbey Nahiyesine yarım saat mesafede bir tepe üzerinde bulunan harap olmuş bir caminin çok kıymetli bir kitâbesi

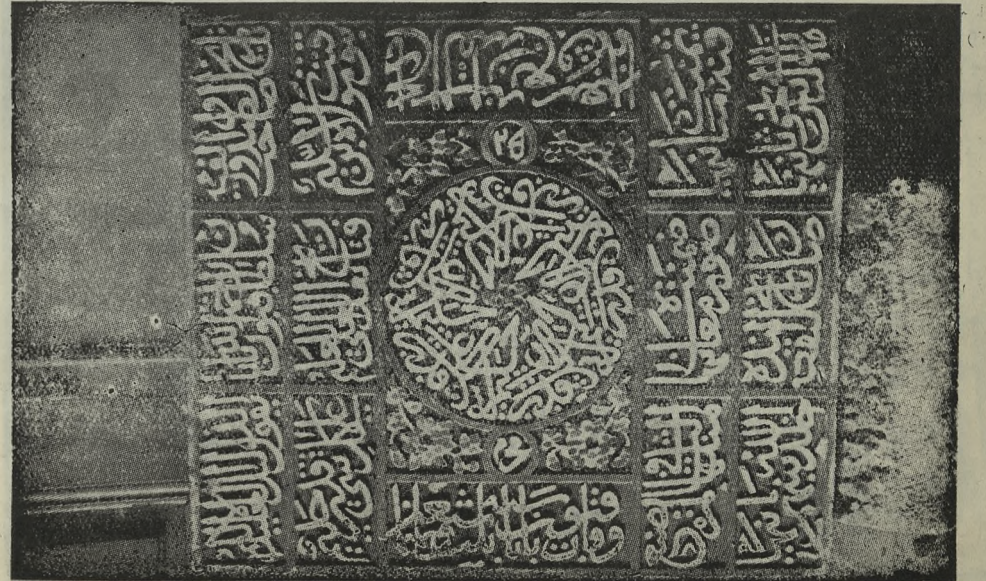

Osmancık Koyunbaba Türbesinin çok san'atkârane yazılmış iç Türbe kitâbesi

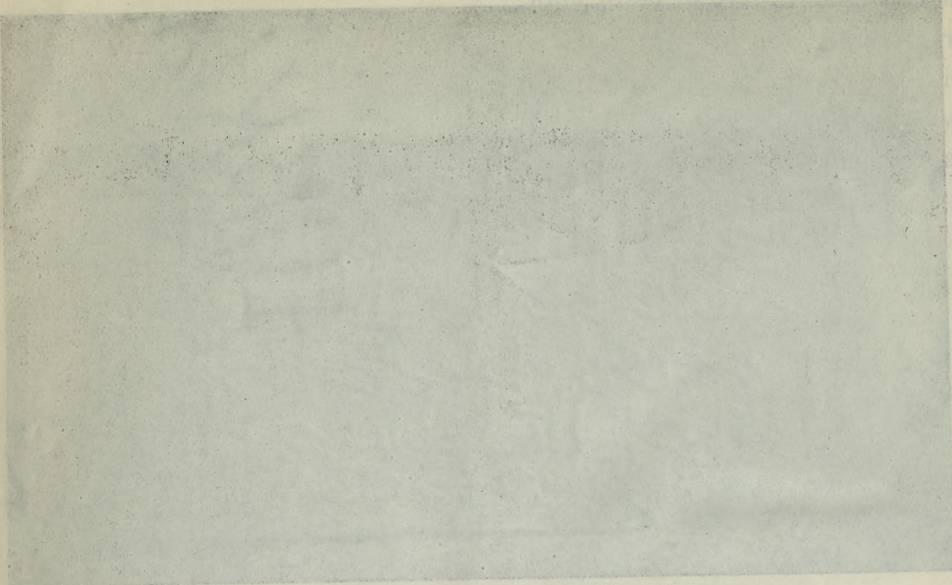
Çorumun Tarih belgeleri :

Çorumun cenubu şarkisinde Cemilbey Nahiyesine yarım saat mesafede bir tepe üzerinde bulunan harap olmuş bir caminin çok kıymetli bir kitâbesi

Osmaniçik Koyunbaba Türbesinin çok san'atkârane yazılmış içi şımlıza Türbe kitâbesi

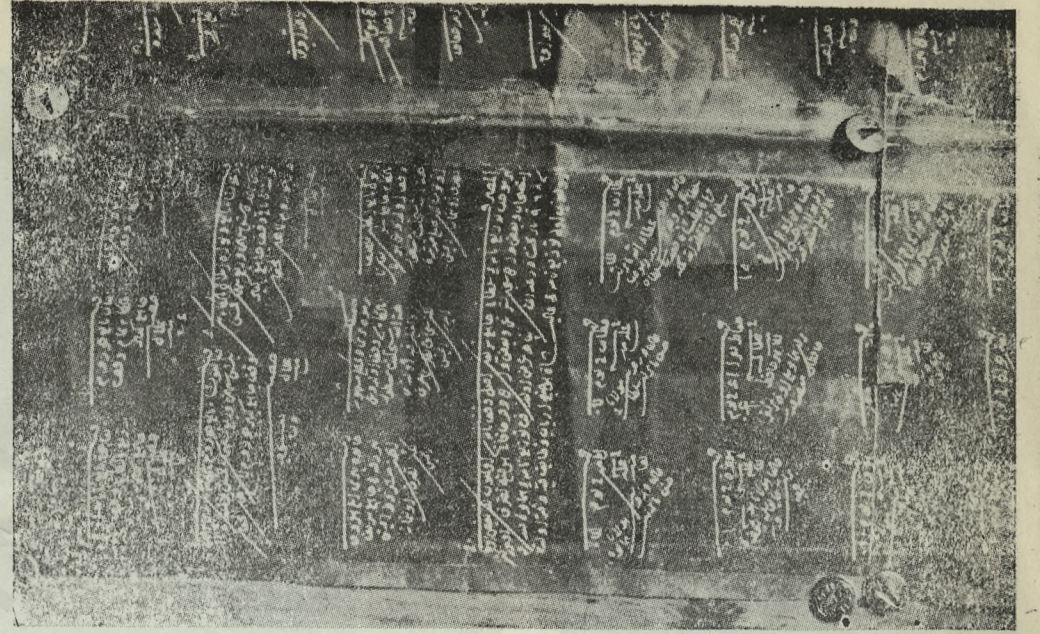
Çorumun cenubu şarkisinde Cemilbey Nahiyesine yarım saat mesafede bir tepe üzerinde bulunan harap olmuş bir caminin çok kıymetli bir kitâbesi

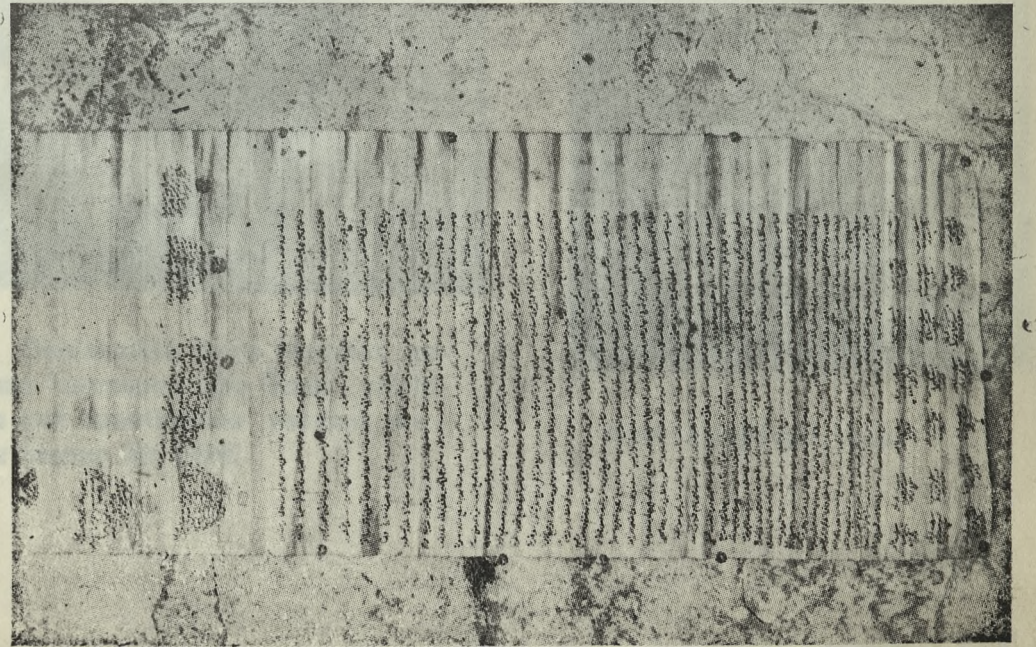
Osmaniçik Koyunbaba Türbesinin çok san'atkârane yazılmış içi şımlıza Türbe kitâbesi

s
R
h
l
d
Ç
s
E
o
c
E
g
a
k
d
m
m
k
ik

Çorumun Tarih belgeleri :

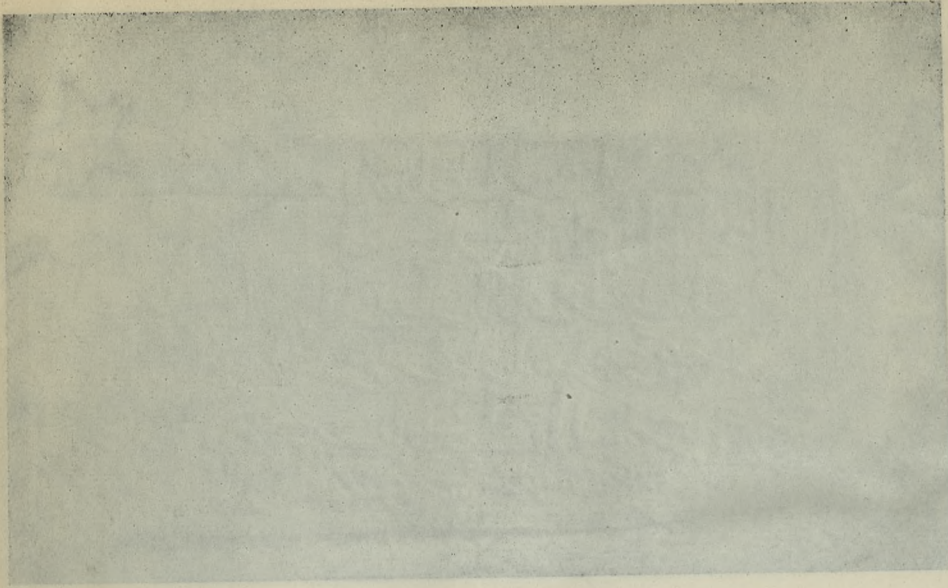

Çorumda ele geçen vesikalar içinde güzel bir siyakat yazısı örneği.

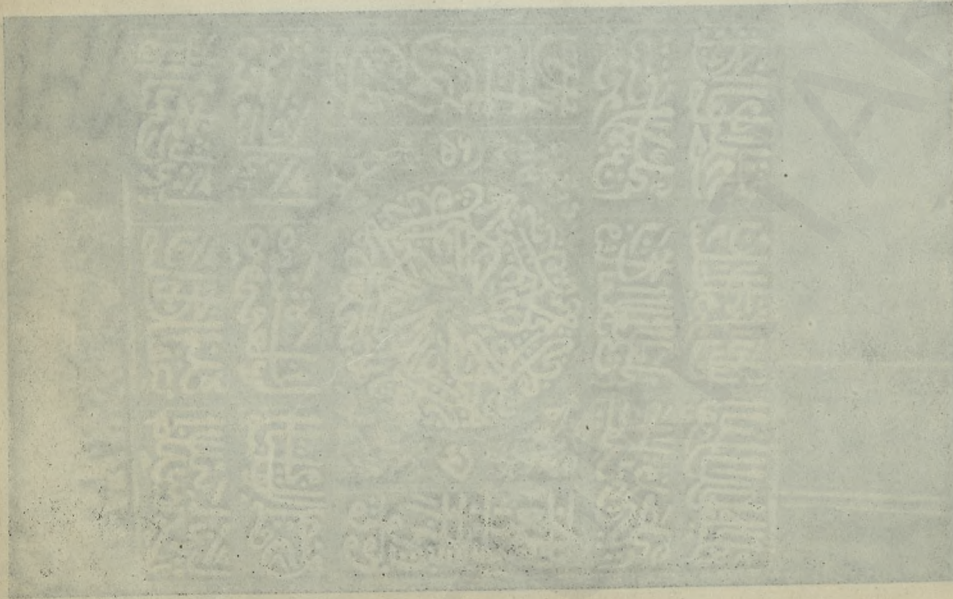

Çorumda bulunan (Şucaaddin İlyas bini Taybu) ya ait vakfiyedir.
(Yazısı gelecek sayılardadır)

Çorumun Tarih belgeleri :

Çorumun cenübu şarkisinde Gemilbey Nahiyesine yarın saat mesafede bir tepe üzerinde bulunan harab otaş bir caminin çok kıymetli bir kitabesi

Osmanlık Köyümbaba Türbesinin çok san'atkarane yazılmış iç
Tüpe kitabesi

Çorumun Tarih belgeleri :

Osmancıkta Koca Mehmed pa-
şanın torununun oğlu Ömer çelebi-
nin çok sanatkârane yapılmış me-
zar taşının bir yüzü.

Aynı taşın diğer yüzü.

ÇORUMLU

Çorum Halkevi Dil, Tarih ve Edebiyat komitesi çıkarır

Yıl: 1

15 Temmuz 938

Sayı: 4

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — Çorumda yeni ve eski sağlık durumu Bedri Bilginer	105
2 — Muzaffer Paşa camii menberi S. Köstekçiöğlü	116
3 — Çorumda eski nişan âdetleri Ş. H. Koçak	117
4 — Çorumlu Maniler Eşref Ertekin	121
5 — Çorumun iklim hususiyetleri Halid Koçak	128
6 — Şerefeddin Mukbil ve mescidi ile kuranı Neşet Köseoğlu	133
7 — Yer adları Neşet Köseoğlu	136
8 — Bir aylık Çorum Halkevi çalışması	141
9 — Vesikalar 1004 tarihli sicilden derlenen ve Canfeda oğluna aid olan sicil kayıtları ve fermanlar	